



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 30/03-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti PhDr. A. N., bytom B., zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. N. R., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01 na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2003 takto

## **r o z h o d o l :**

Základné právo PhDr. A. N. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01 p o r u š e n é n e b o l o .

## **O d ô v o d n e n i e :**

### I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 29. januára 2003 č. k. III. ÚS 30/03-28 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť PhDr. A. N., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. N. R., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01.

V označenom konaní sa sťažovateľka žalobou o ochranu osobnosti podanou 13. augusta 2001 domáha súdnej ochrany proti žalovaným V. č. a n., spol. s r. o., B. a J. H., vedúcemu redakcie spoločenského týždenníka Č., ktorého vydavateľom bola v tom čase uvedená spoločnosť.

Podľa sťažovateľky bol okresný súd vo veci nečinný bez toho, že by to bolo odôvodnené závažnou prekážkou. Porušil ustanovenie § 200i ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého je súd povinný vo veciach ochrany osobnosti konať o veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby. Okresný súd vytýčil termín prvého pojednávania vo veci na 11. marec 2002, pričom aj tento termín bol nakoniec zrušený a pojednávanie bolo odročené na 22. apríl 2002. Okresný súd podľa sťažovateľky „nevykonal takmer žiadny úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu vo veci“. Od podania žaloby 13. augusta 2001 sa až do 25. októbra 2002 neuskutočnilo žiadne pojednávanie.

Sťažovateľka uviedla, že v dôsledku vyššie uvedených skutočností sa ocitá v stave právnej neistoty. Poukazuje na charakter konania a negatívne dôsledky jeho neprimeranej dĺžky v osobnom a profesijnom živote.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

*„1. Základné právo PhDr. A. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV vo veci sp. zn. 19 C 113/01 bolo porušené.*

*2. Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01 konal bez zbytočných prietáhov.*

*3. PhDr. A. N. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,-Sk (slovom: stotisíc slovenských korún), ktoré je porušovateľ povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

*4. Porušovateľ je povinný uhradiť PhDr. A. N. trovy konania pred Ústavným súdom.“*

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetu konania písomne vyjadrili obaja účastníci konania, okresný súd vyjadrením č. Spr. 3585/02 z 13. decembra 2002 a sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v stanovisku v prílohe podania zo 6. marca 2002.

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky uviedla stručný prehľad úkonov okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01 a v závere konštatovala: *„Z uvedených prehľadov procesných úkonov v označenej veci sú prietahy. Prietahy objektívneho charakteru sú zapríčinené dlhodobou práceneschopnosťou zákonnej sudkyne od 23. 4. 2002 do 6. 5. 2002 a od 7. 7. 2002 do 3. 8. 2002. Pri komplexnom posúdení veci treba spomenúť aj nesprávny postup pracovníčok tunajšieho súdu (chybné vystavenie výzvy) a nie je zanedbateľná ani nedisciplinovanosť navrhovateľky v jej častej neúčasti na pojednávaniach.“*

Právna zástupkyňa sťažovateľky sa v prílohe podania zo 6. marca 2003 vyjadrila k stanovisku predsedníčky okresného súdu k sťažnosti, v ktorom okrem iného uviedla: *„predsedníčka okresného súdu Bratislava IV JUDr. M. Č. vo vyjadrení tvrdí, že dňa 20. 8. 2001 bola sťažovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 17.000,- Sk.*

*Sťažovateľka v sťažnosti Ústavnému súdu Slovenskej republiky na strane 3 uvádza – Dôkaz č. 1 Výzva na zaplatenie súdneho poplatku – nespĺňa zákonné náležitosti a to:*

- nie je uvedený dátum vystavenia výzvy*
- suma súdneho poplatku nie je nečitateľná (pozn., správne malo byť je nečitateľná)*
- nie je uvedená lehota na zaplatenie*
- chýba pečiatka samosudkyne. (...)*

*Súd takýmto postupom hľadal spôsob, akým podaný návrh procesnoprávne znemožniť a konanie zastaviť. Ide o fenomén denegatio justitae – odoprenie spravodlivosti.“*

Právna zástupkyňa sťažovateľky namietala, že okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie odporcom až 6. novembra 2001 po podaní sťažnosti splnomocnenkyňou sťažovateľky u predsedníčky okresného súdu na prietľahy v konaní, resp. na nekonanie súdu v súlade s ustanovením § 200i ods. 2 OSP, podľa ktorého je súd povinný vo veciach ochrany osobnosti konať vo veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby. Právna zástupkyňa sťažovateľky poukázala na to, že vo veci konajúca sudkyňa stanovila odporcom lehotu na vyjadrenie k žalobe v dĺžke 14 dní. Odporcovia vyjadrenie predložili až 18. januára 2002. Stanovenú lehotu tak prekročili o dva mesiace. Predĺženie lehoty samosudkyňou spis neobsahuje. Ďalej okrem iného uviedla: *„Predsedníčka Okresného súdu Bratislava IV. uvádza ako dôvod zrušenia pojednávania dňa 11. 3. 2002 a odročenie na 22. 4. 2002 práceneschopnosť samosudkyne JUDr. M. L.. V poslednom odstavci vyjadrenia však tento termín práceneschopnosti samosudkyne uvedený nie je. (...) Je pravdou, že sťažovateľka sa pojednávani dňa 22. 4. 2002 nezúčastnila, avšak včas ako to len bolo možné svoju neúčast písomne ospravedlnila z dôležitého dôvodu – náhle ochorenie s vykonaním chirurgického zákroku, čo doložila lekársnym potvrdením. Konkrétne predmetné ospravedlnenie bolo príbuznými doručené na Okresný súd Bratislava IV. dňa 22. 4. 2002 o 9:30 a pojednávanie bolo stanovené na 11:30 hod. (...) V súvislosti s pojednávaním stanoveným na deň 22. 4. 2002 považujem za potrebné zdôrazniť, že na pojednávanie neboli prizvaní navrhovaní svedkovia a to dve svedkyne, návrhom zo dňa 10. 4. 2002 a svedok z návrhu zo dňa 10. 8. 2001. (...) Sťažovateľka až po odoslaní sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky obdržala z Okresného súdu Bratislava IV. predvolanie na pojednávanie určené na deň 21. 11. 2002. Predsedníčka okresného súdu Bratislava IV.*

*tvrdí, že „navrhovateľka sa opätovne nedostavila a ospravedlnila sa aj jej zástupkyňa Ing. O.“ Vzhľadom na prieťahy v konaní v uvedenej právnej veci, keď súd bol prevažnú väčšinu času nečinný, od podania žaloby uplynulo 16 mesiacov, zmenili sa rodinné pomery sťažovateľky a jej splnomocnenkyne Ing. V. O. tak, že splnomocnenkyňa vážne ochorela. Na pojednávanie dňa 21. 11. 2002 sa ospravedlnila listom zo dňa 20. 11. 2002 podaného na súd toho istého dňa 20. 11. 2002 o 13:30 hod. a ochorenie doložila Lekárskym potvrdením (...) A. N. listom zo dňa 21. 11. 2002 podaného na súd 21. 11. 2002 o 8:25 hod. ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní (...) tým, že jej stará mama žijúca v zahraničí, ktorá ju v detstve vychovávala, utrpela vážny úraz, nachádza sa v stave ohrozenia života, z ktorého dôvodu bolo morálnou povinnosťou sťažovateľky byť s ňou. Napriek včasnému (jeden deň vopred) a opodstatnenému ospravedlneniu splnomocnenkyne ako aj navrhovateľky, samosudkyňa opätovne iba za prítomnosti právneho zástupcu odporcov 1/ a 2/ pojednávala.“*

Právna zástupkyňa sťažovateľky taktiež uviedla, že prvé odročené pojednávanie stanovené na 22. apríl 2002 samosudkyňa „určila“ až osem a pol mesiaca od podania žaloby, pričom ide o právnu vec týkajúcu sa ochrany osobnosti. Neúčast' na tomto pojednávaní sťažovateľka písomne ospravedlnila „z vážneho dôvodu – akútne ochorenie s nevyhnutným chirurgickým zákrokom“ a súčasne požiadala o odročenie pojednávania. Podľa právnej zástupkyne sťažovateľky preto „kvalifikovať náhle vážne ochorenia doložené lekárskymi potvrdeniami a bezodkladne, včas doručené na súd ako „nedisciplinovanosť“ u sťažovateľky a jej splnomocnenkyne a súbežne u samosudkyne práceneschopnosť v prvom prípade 13 dní a v druhom 26 dní ako dlhodobú práceneschopnosť a tým objektívnu príčinu prieťahov v konaní trvajúcim 19 mesiacov je zavádzajúce, účelové a neobjektívne“.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní zo 6. marca 2003 v mene svojej klientky žiadala náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške trov právneho zastúpenia, ktorú vyčíslila podľa § 13 ods. 8 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 591/2002 Z. z. o odmenách komerčných právnikov za poskytovanie právnej pomoci (ďalej len „vyhláška č. 591/2002 Z. z.“) na 12 938 Sk (za tri úkony právnej pomoci: prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd, vypracovanie stanoviska

3 x 4 270 Sk a náhradu výdavkov 128 Sk), a oznámila, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci, pretože „*od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci*“.

Na základe žiadosti z 19. novembra 2002 predložil okresný súd ústavnému súdu súdny spis týkajúci sa konania vedeného pod sp. zn. 19 C 113/01 a listom z 25. februára 2003 mu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednania prijatej sťažnosti na verejnom zasadnutí ústavného súdu.

## II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného pod sp. zn. 19 C 113/01.

Sťažovateľka podala 13. augusta 2001 na okresnom súde proti V. č. a n., spol. s r. o., B. a proti J. H., vedúcemu redakcie spoločenského týždenníka Č. (ďalej len „žalovaní“), žalobu namietajúc porušenie jej práva na ochranu osobnosti v zmysle § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov uverejnením článku pod názvom „Miesto činu – ulica“ v čísle 10 spoločenského týždenníka Č. zo 16. júla 2001, v ktorom bola zverejnená jej fotografia, ako aj komentovaný jej vkus a štýl obliekania. Sťažovateľka sa domáhala uloženia povinnosti žalovaným poskytnúť jej primerané zadosťučinenie formou ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pôvodne vo výške 300 000 Sk.

Vo veci konajúca sudkyňa nariadila 20. augusta 2001 súdnej kancelárii vyzvať sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 5 dní (poplatok bol zaplatený 4. septembra 2001) a 6. novembra 2001 nariadila zaslať žalobu na vyjadrenie žalovaným v lehote 14 dní. Právny zástupca žalovaných sa k žalobe vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 18. januára 2002. Okresný súd vytýčil 23. januára 2002 termín pojednávania na 11. marec 2002, no 22. februára 2002 upovedomil účastníkov konania o jeho odročení na 22. apríl 2002.

Sťažovateľka doplnila svoju žalobu podaním doručeným okresnému súdu 10. apríla 2002. Navrhla vykonanie viacerých dôkazov, predložila okresnému súdu písomné vyhlásenie osôb, ktoré navrhovala vypočuť ako svedkov, a zvýšila čiastku, ktorú požadovala ako náhradu nemajetkovej ujmy. Podaním doručeným okresnému súdu 15. apríla 2002 sa sťažovateľka vyjadrila k tvrdeniam právneho zástupcu žalovaných obsiahnutým v jeho vyjadrení k žalobe.

Na pojednávanie 22. apríla 2002 sa sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa nedostavili. Sťažovateľka sa ospravedlnila podaním doručeným okresnému súdu v ten istý deň, v prílohe ktorého predložila aj potvrdenie od lekára a odvolanie plnomocenstva pre svoju splnomocnenkyňu vo veci. Zároveň požiadala o odročenie pojednávania. Okresný súd vyzval 25. apríla 2002 sťažovateľku na doplatenie súdneho poplatku (vzhľadom na zmenu žaloby podaním doručeným okresnému súdu 10. apríla 2002) a na vyjadrenie, či na žalobe trvá (vzhľadom na neúčast' na pojednávaní).

Sťažovateľka súdny poplatok uhradila 3. mája 2002 a podaním doručeným okresnému súdu 30. apríla 2002 uviedla, že trvá na svojej žalobe v celom rozsahu.

V prílohe podania doručeného okresnému súdu 7. mája 2002 predložila sťažovateľka svoje písomné vyjadrenie k veci (písomnú výpoveď) a vyjadrenie ďalšej osoby, ktorú navrhovala vypočuť ako svedka.

Vo veci konajúca sudkyňa vytýčila 25. septembra 2002 termín ďalšieho pojednávania na 21. november 2002. Podaním doručeným okresnému súdu 20. novembra 2002 sa splnomocnenkyňa sťažovateľky (na základe plnomocenstva udeleného sťažovateľkou 18. novembra 2002) ospravedlnila za neúčast' na pojednávaní stanovenom na 21. november 2002 kvôli chorobe a požiadala o odročenie jeho termínu. Na pojednávanie konané 21. novembra 2002 sa nedostavila ani sťažovateľka.

Okresnému súdu bolo 21. novembra 2002 doručené podanie, v ktorom sťažovateľka uvádza, že v žalobe navrhovala ako dôkaz aj svoj výsluch, pričom však svoju písomnú

výpoveď k uvedenej veci predložila okresnému súdu v prílohe podania doručeného mu 7. mája 2002. Uviedla tiež, že v súčasnej dobe sa musí zdržiavať u svojej starej mamy, ktorá sa nachádza v stave ohrozenia života (vzhľadom na vážny úraz).

Okresný súd pojednávanie kvôli neúčasti sťažovateľky a jej právnej zástupkyne odročil na 7. apríl 2003. Vo veci konajúca sudkyňa dala 21. novembra 2002 súdnej kancelárii pokyn predvolať na uvedený termín (7. apríl 2003) sťažovateľku a jej splnomocnenkyňu.

Na základe výzvy ústavného súdu z 8. apríla 2003 predsedníčka okresného súdu oznámila, že v predmetnom konaní nebolo 7. apríla 2003 rozhodnuté. Sťažovateľka sa na pojednávanie nedostavila. Svoju neúčasť ospravedlnila. Sťažovateľka vzniesla písomnú námietku zaujatosti voči všetkým sudcom okresného súdu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Spisový materiál bude postúpený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

### III.

I. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01).

Nečinnosť súdu v trvaní štyroch mesiacov nie je prejavom takej nečinnosti, ktorá odôvodňuje vyslovenie zbytočných priet'ahov v konaní (II. ÚS 21/2001).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

II. Vzhľadom na vyššie uvedenú judikatúru ústavný súd posudzoval existenciu namietaných zbytočných priet'ahov v označenom konaní podľa troch základných kritérií: procesnej a faktickej zložitosti veci, postupu súdu a správania sťažovateľky ako účastníčky konania.

1. Predmetom posudzovaného konania je sťažovateľkou uplatnené právo na ochranu osobnosti, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhradu nemajetkovej ujmy podľa ustanovení § 11 až 16 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Z vyjadrení sťažovateľky, okresného súdu ani z obsahu predloženého na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Označené konanie sa teda osobitne nelíši od obdobných konaní tohto druhu. Jeho predmetom je však mimoriadne citlivá otázka ochrany osobnosti, pri ktorej sa záujem na rýchlej a efektívnej súdnej ochrane prejavuje aj v osobitnom ustanovení § 200i OSP ustanovujúcom lehotu na začatie procesných úkonov vo veci. Podľa názoru ústavného súdu zakotvenie tejto procesnej lehoty jednoznačne vyjadruje snahu zákonodarcu o čo najrýchlejšie prejednanie a rozhodnutie veci v konaniach tohto druhu, pri ktorých časové hľadisko môže zohrávať významnú úlohu.

2. Pri hodnotení postupu okresného súdu v konaní sp. zn. 19 C 113/01 ústavný súd posudzoval celú dĺžku konania od podania žaloby o ochranu osobnosti na okresnom súde, t. j. od 13. augusta 2001, do rozhodnutia o sťažnosti sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom.

V konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 19 C 113/01 z hľadiska hodnotenia zbytočných prietahov možno rozlíšiť tieto obdobia:

a) prvé obdobie - od podania žaloby o ochranu osobnosti (13. augusta 2001) do uskutočnenia prvého pojednávania vo veci (22. apríla 2002),

b) druhé obdobie - od prvého pojednávania vo veci (22. apríla 2002) až do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom.

V prvom období mal okresný súd vzhľadom na predmet konania v zmysle § 200i ods. 2 OSP konať vo veci samej najneskôr do 30 dní od podania žaloby. Okresný súd bol teda povinný urobiť v rámci tejto lehoty procesný úkon smerujúci k príprave pojednávania podľa § 114 OSP, prípadne nariadiť pojednávanie.

Podľa § 114 OSP pojednávanie pripraví predseda senátu tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní (ods. 1).

Za tým účelom predseda senátu

a) spravidla zistí stanovisko odporcu a pokúsi sa prípadne predbežne o zmierné vybavenie prípadu,

b) skúma, či sú splnené podmienky konania, a dbá o odstránenie nedostatkov a neúplností v návrhoch účastníkov,

c) zabezpečí, aby bolo možné na pojednávaní vykonať potrebné dôkazy, a ak je to účelné, môže vykonať dôkaz prostredníctvom dožiadaného súdu,

d) robí iné vhodné opatrenia.

Podľa § 104 ods. 2 prvej vety OSP ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí preto vhodné opatrenia.

Takýto procesný úkon bol zo strany okresného súdu vykonaný už 20. augusta 2001 (sedem dní po podaní žaloby), keď vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku ako jednej z podmienok konania. Uvedený procesný nedostatok podmienok konania bol na základe výzvy okresného súdu odstránený 4. septembra 2001. Vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že okresný súd splnil svoju zákonnú povinnosť v zmysle § 200i OSP.

Po vykonaní prvého procesného úkonu vo veci uložil okresný súd výzvou zo 6. novembra 2001 žalovaným povinnosť vyjadriť sa k žalobe v lehote 14 dní. Vyjadrenie žalovaných k žalobe mu bolo doručené 18. januára 2002 a následne 23. januára 2002 vytýčil termín pojednávania, ktoré však 22. februára 2002 odročil na 22. apríl 2002.

V uvedenom období teda okresný súd vykonal viacero procesných úkonov. Ústavný súd zohľadnil účelnosť a efektívnosť jeho postupu, ako aj časovú náročnosť a potrebu jeho procesných úkonov - zaslanie žaloby na vyjadrenie odporcom, na ktoré okresný súd potreboval takmer tri mesiace, vytýčenie termínu pojednávania po dva a pol mesiaci od zaslania výzvy žalovaným na vyjadrenie sa k žalobe aj napriek pôvodne uloženej lehote 14 dní na vyjadrenie, odročenie termínu pojednávania na 22. apríl 2002 (viac ako tri mesiace od doručenia vyjadrenia žalovaných k žalobe). Okresný súd vo veci prvýkrát pojednával 22. apríla 2002.

Žiadne z období medzi vyššie uvedenými procesnými úkonmi okresného súdu nemožno považovať za také významné, aby založilo porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Postup súdu smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a celková dĺžka, ako aj stav posudzovaného konania v súčasnosti je v podstatnej miere dôsledkom okolností na strane sťažovateľky v období od 22. apríla 2002.

Ústavný súd preto postup okresného súdu v období od 13. augusta 2001 do 22. apríla 2002 posúdil z hľadiska základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy za akceptovateľný.

V druhom období okresný súd reagoval na zmenu žaloby v podaní sťažovateľky doručenom mu 10. apríla 2002, ako aj na neúčast' sťažovateľky na pojednávaní konanom 22. apríla 2002. Sťažovateľka svoju neúčast' ospravedlnila podaním doručeným okresnému súdu v deň pojednávania, v prílohe ktorého predložila aj lekárske potvrdenie a odvolanie plnomocenstva pre svoju splnomocnenkyňu Ing. V. O. Zároveň v ňom požiadala o odročenie pojednávania na neskorší termín. Na samotnom pojednávaní okresný súd oboznamoval ostatných účastníkov konania s dôkaznými prostriedkami predloženými sťažovateľkou a odročil pojednávanie. Výzvou z 25. apríla 2002 vyzval sťažovateľku na oznámenie, či na žalobe trvá (vzhľadom na jej neúčast' na pojednávaní), a v prípade kladnej odpovede na doplatenie súdneho poplatku (vzhľadom na zmenu žaloby). Po uhradení súdneho poplatku sťažovateľkou 3. mája 2002 vo veci konajúca sudkyňa vytýčila 25. septembra 2002 termín ďalšieho pojednávania vo veci na 21. november 2002.

Sťažovateľka a jej splnomocnenkyňa sa nezúčastnili ani na pojednávaní konanom 21. novembra 2002. Splnomocnenkyňa Ing. V. O. 20. novembra 2002 svoju neúčast' ospravedlnila zdravotnými dôvodmi a zároveň požiadala o odročenie pojednávania (§ 101 OSP). Sťažovateľka sa ospravedlnila listom v deň pojednávania uvádzajúc ako dôvod potrebu poskytovania opatery jej starej mame, ktorá sa v dôsledku závažného úrazu nachádza v stave ohrozenia života. Okresný súd vytýčil termín ďalšieho pojednávania na 7. apríl 2003.

Postup okresného súdu na pojednávaní 22. apríla 2002 a bezprostredne po ňom rešpektoval záujem na čo najrýchlejšom prejednaní a rozhodnutí sporu za súčasnej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Ani vytýčenie termínu ďalšieho pojednávania v septembri 2002 (po štyroch mesiacoch) stanoveného okresným súdom na 21. november 2002 a následné odročenie pojednávania na 7. apríl 2003 (o štyri a pol mesiaca) vzhľadom na závažnosť dôvodov, ktorými sťažovateľka zdôvodnila svoju neúčast'

na pojednávaniach (zdravotné dôvody a potreba poskytnutia opatery vážne chorej starej matke), nemožno považovať za zjavne neprimerané, ak navyše ani podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu nečinnosť súdu v trvaní štyroch mesiacov nie je prejavom takej nečinnosti, ktorá odôvodňuje vyslovenie zbytočných prietáhov v konaní (II. ÚS 21/01).

3. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania možno z hľadiska povinnosti označiť dôkazné prostriedky a poskytovať okresnému súdu súčinnosť (pokiaľ ide o reakcie na jeho výzvy) kvalifikovať ako aktívne.

K celkovej dĺžke konania však sťažovateľka významne prispela svojou neúčastou na pojednávaniach konaných v dňoch 22. apríla 2002 a 21. novembra 2002. Neúčasť na prvom z uvedených pojednávanií ospravedlnila listom doručeným okresnému súdu v deň konania pojednávania, v ktorom zároveň odvolala plnú moc udelenú pôvodne Ing. V. O. na jej zastupovanie v konaní a súčasne v ňom požiadala o odročenie pojednávania. Pokiaľ ide o druhé z uvedených pojednávanií, splnomocnenkyňa sťažovateľky (splnomocnená sťažovateľkou opätovne 18. novembra 2002) listom z 20. novembra 2002 ospravedlnila svoju neúčasť a zároveň v ňom požiadala o odročenie pojednávania. Sťažovateľka sa ospravedlnila písomne, a to opäť až v deň konania pojednávania. Postup sťažovateľky a jej splnomocnenkyne (doručenie ospravedlnenia okresnému súdu deň pred pojednávaním alebo v deň pojednávania vrátane žiadosti o odročenie pojednávania) neumožnil okresnému súdu včas a primeraným spôsobom v ďalšom postupe zohľadniť prekážky brániace účasti sťažovateľky na pojednávaniach, príp. rozhodnúť vec v neprítomnosti sťažovateľky, resp. jej splnomocnenkyne.

V období po 22. apríli 2002 preto postup okresného súdu v uvedenej veci nemožno kvalifikovať ako nesúladný s ústavným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III. Sťažovateľka v petite sťažnosti žiadala popri vyslovení porušenia práva na konanie bez zbytočných prietáhov aj rozhodnutie o tom, aby ústavný súd uložil okresnému súdu povinnosť konať vo veci sp. zn. 19 C 113/01 bez zbytočných prietáhov, a zároveň

žiadala, aby jej ústavný súd priznal proti okresnému súdu 100 000 Sk z titulu primeraného finančného zadosťučinenia, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Z uvedeného vyplýva, že výroky, ktorých sa sťažovateľka domáhala, sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že základné právo, ktorého porušenie sťažovateľka namieta, porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2003